

ЕКОНОМІКА МАЄ БУТИ... ЕКОЛОГІЧНОЮ

i ПРО ЩО?

Світові тенденції «зеленої» економіки та впровадження ресурсоефективного та чистого виробництва на підприємствах України в рамках проектів ЮНІДО.

i ПРО ЩО? ДОКЛАДНІШЕ

Наприкінці вересня 2015 року в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку на Саміті ООН 193 країни одноставно прийняли нову Глобальну програму сталого розвитку, що містить 17 Цілей Сталого розвитку на 2016—2030 роки щодо основних аспектів соціально-економічного розвитку.

Ціль 12 «Відповідальне споживання» передбачає впровадження принципів сталого споживання та виробництва продукції

Промислових виробників безпосередньо стосується Ціль 12, що передбачає забезпечення переходу до сталих моделей споживання та виробництва, зокре-

ма, шляхом досягнення сталого управління й ефективного використання природних ресурсів, екологічно безпечного поводження з хімічними речовинами та всіма відходами впродовж усього їхнього циклу життя, істотного зменшення утворюваних відходів шляхом впровадження заходів із запобігання, скорочення, переробки, повторного використання тощо.

Актуальною у світі також є проблема викидів парникових газів в атмосферу, що переважно надходять від промислових об'єктів, і глобального потепління. Значущою подією стало затвердження тексту угоди зі зміни клімату в рамках 21-ї Конференції Сторін Рамкової конвенції ООН, що проходила в Парижі 30 листопада — 12 грудня 2015 року. Учасниками угоди, яка дістала назву Паризької, стали 197 держав, які домовилися про скорочення викидів в атмосферу з метою стримування росту температури на планеті на рівні не вище ніж 1,5 °C від рівня доіндустріальної епохи. Україна ратифікувала Паризьку угоду в серпні 2016 року.

Відповідно до сучасних тенденцій Європейський Союз поставив перед собою амбітні цілі щодо переходу на циркулярну, або безвідходну, модель економіки, що передбачає побудову нових бізнес-моделей на основі еко-дизайну, ремонту, повторного

використання, відновлення й обміну продукції та максимального запобігання утворенню відходів.

Україна ратифікувала Паризьку угоду спрямовану на зміцнення глобального реагування на загрозу зміни клімату та скорочення викидів парникових газів

Як одна з найбільших держав у Європі, Україна не може залишатися осторонь змін, активно ініційованих сусідами. На жаль, у нашій державі рівень обізнаності населення та бізнесу з проблемами довкілля та можливостями їх вирішення донедавна залишався досить низьким. Проте, участь у міжнародних проектах та програмах технічної допомоги дає можливість ознайомитися з досвідом розвинених країн та кращими доступними технологіями і найближчим часом досягнути значних успіхів на шляху до покращення екологічної ситуації.

? ЯК І НА КОГО ВПЛИНЕ?

Однією з програм міжнародного сприяння, що враховує зазначені вище екологічні пріоритети, є програма «Екологізація економік країн Східного партнерства Європейського Союзу» (EaP GREEN), яка дає можливість прискорити перехід країн Східного партнерства ЄС, серед яких Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Молдова та Україна, на «зелену» модель розвитку економіки шляхом відокремлення процесів економічного зростання від виснаження ресурсів.

Програма EaP GREEN діє в Україні з 2013 року та фінансується Європейським Союзом при додатковій фінансовій підтримці Уряду Республіки Словенія, Австрійського банку розвитку і чотирьох виконуючих міжнародних організацій — Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), Європейської економічної комісії ООН (ЄЕК ООН), Програмою ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП), Організацією Об'єднаних Націй з Промислового розвитку (ЮНІДО). Компонентом програми EaP GREEN є демонстраційний проект ЮНІДО з ресурсоефективного та чисто-

го виробництва (далі — РЕЧВ), виконавцем якого в Україні є Центр ресурсоефективного та чистого виробництва» (далі — Центр РЕЧВ). Ресурсоефективне та чисте виробництво — це екологічна стратегія, спрямована на попередження негативного впливу на довкілля, підвищення ефективності промислового виробництва та зниження ризиків для людини.

Завданнями демонстраційного проекту «Ресурсоефективне та чисте виробництво» (РЕЧВ) є:

- створення кадрового та інституційного потенціалу РЕЧВ;
- демонстрація та тиражування РЕЧВ у цільових галузях промисловості;
- підвищення обізнаності та покращення розуміння РЕЧВ.

Ряд українських промислових підприємств бере участь у демонстраційному проекті з 2014 року і вже переконалися в ефективності методики РЕЧВ та економічних і екологічних перевагах ощадливого й розумного споживання природних ресурсів.

? ЩО РОБИТИ?

14 грудня 2016 року в м. Києві було проведено національну конференцію «Впровадження ресурсоефективного та чистого виробництва в Україні». Захід організовано в рамках проектів ЮНІДО «Сприяння впровадженню та адаптації РЕЧВ шляхом створення та роботи Центра більш чистого виробництва в Україні» та демонстраційного компоненту РЕЧВ регіональної програми EaP GREEN. Основна мета конференції полягала у висвітленні результатів впровадження РЕЧВ на вітчизняних підприємствах та підвищенні обізнаності щодо можливостей і переваг РЕЧВ на національному та регіональному рівнях. У рамках програми заходу також обговорювались актуальні питання переходу країни на «зелену» економіку та можливості залучення донорської підтримки до вирішення питань навколишнього середовища і подальшої реалізації програми РЕЧВ в Україні.

Вагомий внесок в обговорення внесли представники Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, Міністерства екології та природних ресурсів України, Швейцарського бюро співробітництва, Організації Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО), Центру ресурсоефективного та чистого виробництва в Україні, обласних державних адміністрацій, районних адміністрацій міста Києва, бізнес-асоціацій, громадських організацій, міжнародних екологічних проектів та програм, а також представники понад 30 підприємств із різних регіонів України.

Учасники національної конференції «Впровадження ресурсоефективного та чистого виробництва в Україні», 14 грудня 2016 року

Представники державних органів влади висловили позицію відкритості та сприяння екологізації економіки та поділилися напрацюваннями державної політики в цьому напрямку. Директор департаменту промислової політики Міністерства економічного розвитку і торгівлі України Олександр Черних відзначив: «Питання "зеленої" економіки в обов'язковому порядку враховуються при розробці Стратегії розвитку промисловості до 2025 року. Усі ці питання дуже актуальні, оскільки розвиток сучасної промисловості має зважати на питання енергозбереження, ефективного використання ресурсів, зниження забруднення навколишнього середовища та залежності від імпортованих складових в частині енергоносіїв та інших ресурсів».

За словами національного координатора програми EaP GREEN від Міністерства екології та природних ресурсів (МЕПР) України Наталії Трофименко, перехід на «зелену» економіку підтримується як керівництвом МЕПР України, так і всіма співробітниками. Вона додала, що зараз Міністерство працює в напрямку розробки Стратегії державної екологічної політики

Питання «зеленої» економіки в обов'язковому порядку враховуються при розробці Стратегії розвитку промисловості до 2025 року

до 2030 року, Стратегії поводження з відходами та Стратегії низьковуглецевого розвитку України. Також виконуються роботи з адаптації в Україні Глобальних Цілей сталого розвитку у співпраці з Міністерством економічного розвитку та торгівлі.

З програмою EaP GREEN як регіональною ініціативою демонстрації ресурсоефективного і чистого виробництва в країнах Східної Європи ознайомила учасників конференції міжнародний координатор Тетяна

Чернявська (ЮНІДО) та наголосила: «Впровадження підходів ресурсоефективного та чистого виробництва є внеском не лише в економіку та розвиток країни, а також є відображенням глобального порядку денного, що включає в себе і Цілі розвитку тисячоліття, і зобов'язання щодо змін клімату, і безвідходної економіки. Ресурсна ефективність підприємств — це не лише можливість покращити свої економічні показники, це також внесок у добробут людей, створення робочих місць та покращення іміджу країни в цілому».

Результати демонстраційного проекту РЕЧВ в рамках програми EaP GREEN в Україні підсумувала національний координатор проекту Марія Цибка. Серед найбільш вагомих з них варто відмітити навчання 18-ти національних експертів, які підтвердили свою кваліфікацію сертифікатами ЮНІДО; участь 13 демонстраційних компаній з виробництва будівельних матеріалів, які впровадили РЕЧВ та отримали відчутні економічні й екологічні вигоди; залучення ще 35-ти малих і середніх підприємств до участі у «Клубах РЕЧВ», які було створено у Чернігівському та Харківському регіонах України; понад 15 інформаційно-освітніх заходів для популяризації ресурсоефективного та чистого виробництва та демонстрації ефективності такого підходу. Десять експертів, які виконували роботу у 2016 році були відзначені сертифікатами ЮНІДО під час конференції.

За результатами проведених на підприємствах України РЕЧВ-оцінок було запропоновано близько 90 заходів з ощадливого та ефективного споживання ресурсів. Сумарний потенціал скорочення ресурсоспоживання без втрат обсягів та якості продукції для підприємств-учасників становить: понад 100 000 м³ води, 15 000 т матеріалів і 25 000 МВт*год енергії на рік. При цьому викиди в довкілля скоротяться на 13 000 т CO₂-еквіваленту.

Висловив позитивні відгуки щодо впровадження РЕЧВ в Україні представник Швейцарського бюро

співробітництва заступник директора Ніколя Гігас: «Я радий представляти уряд Швейцарії як донора проекту РЕЧВ, оскільки вважаю, що це дуже важливий проект для України, яка розвиває свою економіку. Для України важливо мати доступ до ринків Європейського союзу та Східної Європи, особливістю яких є бажання споживати продукцію, виготовлення якої супроводжується меншим споживанням енергії та природних ресурсів, утворенням меншої кількості CO₂ для запобігання глобальному потеплінню, та яка є екологічно дружньою. РЕЧВ пропонує такі можливості».

Програма конференції включала проведення круглого столу «Клуби РЕЧВ як ефективний інструмент для демонстрації переваг РЕЧВ і розвитку промислових підприємств». Під час інформативних доповідей, представлених куратором Клубів РЕЧВ в Україні Іваном Омельчуком та підприємствами-учасниками, велось активне обговорення результатів пілотного етапу створення й роботи клубів в Чернігівському та Харківському регіонах з представниками місцевих органів влади цих регіонів і громадськими організаціями, які зацікавлені у підтримці розвитку та подальшого функціонування Клубів РЕЧВ.

РЕЗЮМЕ

Своїми враженнями від результатів впровадження проекту РЕЧВ поділилась Людмила Мусіна, національний координатор співпраці з ЮНІДО та координатор програми EaP GREEN: «Дуже важливо, що в проектах ЮНІДО з ресурсоефективного та чистого виробництва вже напрацьовано достатньо практики та поширено ідеї серед великої кількості підприємств на території України, розроблено документи та матеріали, які мають допомогти нашому бізнесу розвиватися. Така робота має продовжуватися». ■

Катерина Романова

Посада: експерт з інформаційного поширення, демонстраційний проект РЕЧВ в Україні, програма EaP GREEN. Асистент КПІ ім. І.Сікорського

Напрямок: «зелена» економіка, ресурсоефективність, популяризація РЕЧВ.

Освіта: Національний технічний університет України «КПІ імені Ігоря Сікорського».

Контакти: (066) 720-91-80, romanova_ko@ukr.net

Марія Цибка

Посада: координатор демонстраційного РЕЧВ компоненту програми EaP GREEN в Україні, ЮНІДО.

Напрямок: сталий розвиток, ресурсоефективне та чисте виробництво, екологізація економіки.

Освіта: Київський національний університет будівництва і архітектури.

Контакти: (044) 227-83-78, m.tsybka@recpc.org

ЦІКАВИЙ ФАКТ

Для ширшого розуміння та сприяння впровадженню РЕЧВ серед вітчизняних підприємств та зацікавлених організацій під час заходу було представлено інформаційні та навчальні матеріали, розроблені командою демонстраційного проекту програми EaP GREEN. Серед них експертом з інформаційного поширення РЕЧВ Катериною Романовою презентовано оновлене видання посібника для кращого бізнесу «Підходи та практики ресурсоефективного виробництва», «Довідник з ресурсоефективності для галузі будівельних матеріалів» та «Посібник фасилітатора Клубів ресурсоефективного і чистого виробництва».

Детальніше про національну конференцію, демонстраційний проект РЕЧВ та програму EaP GREEN можна дізнатись за посиланнями: www.green-economies-eap.org, www.unido.org/en/cp, www.unido.org/eapgreen